

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO24/9471 din 22.02.2024

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (privind revizuirea hărții judiciare) (număr unic 1109/MJ/2023) (remis repetat REA nr.ELO24/9432 din 06.02.2024)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Guvernul RM, iar autor nemijlocit este Ministerul Justiției, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei a fost plasat pentru consultare publică pe pagina web oficială a Ministerului Justiției, precum și pe portalul guvernamental www.particip.gov.md, fiind asigurat accesul părților interesate la proiect pentru a putea prezenta/expedia recomandări asupra acestuia.

De asemenea, autorul a asigurat informarea publicului referitor la inițierea elaborării prezentului proiect de decizie. În consecință, se constată respectarea etapei esențiale a procesului de asigurare a transparenței procesului de elaborare a deciziilor statuată la art.8 lit.a) din Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional.

Prin urmare, având în vedere că proiectul a fost plasat pe paginile web indicate supra, precum și apreciind termenele pentru consultări publice, transparența în procesul decizional a fost asigurată.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative: *"Prin intermediul proiectului se propune atingerea următoarelor obiective: - consolidarea capacităților instituționale ale instanțelor judecătorești; - îmbunătățirea calității actului de justiție și sporirea eficienței instanțelor judecătorești;- asigurarea utilizării cât mai raționale a fondurilor publice alocate instanțelor judecătorești; - asigurarea repartizării uniforme a volumului de lucru între judecătorii din instanțele judecătorești și, nemijlocit între instanțele judecătorești de nivel unu (instanțele de fond) și nivelului doi (instanțele de apel); - crearea condițiilor administrative și instituționale necesare pentru specializarea judecătorilor din cadrul judecătoriilor; - reconfigurarea circumscripțiilor instanțelor de apel în vederea asigurării distribuirii proporționale a volumului de dosare."*

Autorul a precizat că, *"Elaborarea acestui proiect de lege este bazată pe analiza datelor statistice valabile pentru anii 2022–2023, atât cele publicate de Biroul Național de Statistică în partea care se referă la numărul de locuitori, cât și datele publice privind infrastructura rutieră, datele statistice prelucrate de Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești, analiza efectuată urmărind în principal: - crearea condițiilor pentru îmbunătățirea calității actului justiției și pentru utilizarea eficientă a finanțelor publice în sectorul judecătoreesc; - stabilirea unui echilibru real în activitatea judiciară între instanțele de judecată de același nivel; - asigurarea distribuirii aleatorii a cauzelor în instanțele de judecată; - îmbunătățirea sistemului de recrutare a personalului de specialitate în instanțe."*

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune modificarea anexelor nr.2 și 3 din Legea nr.514/1995 privind organizarea judecătorească, Legii nr.76/2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, reglementând aspectele legate de crearea judecătoriilor suficient de mari, care să asigure formarea completelor de judecată și specializarea judecătorilor, volumul de muncă al instanțelor de judecată. În acest sens, autorul a menționat că, *"Toate aceste aspecte denotă necesitatea adaptării procesului de reorganizare a instanțelor la necesitățile actuale ale instanțelor judecătorești, fapt susținut și recomandat și de către Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ), prin recomandarea următorilor factori cheie: densitatea populației, dimensiunea instanței, volumul de lucru, fluxul de acțiuni, localizarea geografică, infrastructura și transportul, precum și cei adiționali: digitalizarea, facilitățile instanțelor, accesul fizic, nivelul de activitate, soluționarea extrajudiciară a disputelor/medierea, disponibilitatea recrutării personalului instanțelor și cooperarea cu alți actori din sistemul de justiție, de care urmează a se ține cont în acțiunile de reorganizare a hărții judiciare."*

Prin urmare, se constată că scopul declarat de către autor în nota informativă corespunde scopului real al proiectului.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Prevederile proiectului promovează interesul public în ceea ce privește reorganizarea numărului de judecătoria și a localităților din circumscriptiile acestora, în conformitate cu noua repartizare a sediilor secundare ale instanțelor judecătorești, în vederea îmbunătățirii situației și sporirii eficienței acestora.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „nota informativă care cuprinde:

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.

Argumentele invocate de autor în nota informativă justifică necesitatea elaborării proiectului, fiind întrunite cerințele art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) fundamentarea economico-financiară”.

Potrivit notei informative: *”Proiectul nu are drept scop majorarea sau micșorarea numărului general de posturi de judecători sau de angajați ai judecătoriilor și curților de apel. De asemenea, proiectul nu prevede nici o modificare referitor la cuantumul salariului acestora. [...] Pentru implementarea proiectului va fi necesară redistribuirea de către CSM a numărului de judecători și de angajați ai instanțelor judecătorești conform noii atribuirii a unor sedii secundare ale judecătoriilor, indicate expres în proiect. [...] Reiterăm că pentru implementarea acestor modificări legislative sunt necesare doar modificări de ordin administrativ.*

Având în vedere modificările intervenite prin acest proiect de lege, CSM și președinții instanțelor judecătorești urmează să efectueze modificarea bugetelor instanțelor de judecată, ținând cont de reamplasarea sediilor și să redirecționeze în mod corespunzător atât mijloacele financiare destinate întreținerii fiecărui sediu care a fost reamplasat, cât și cele destinate salarizării judecătorilor și angajaților transferați.

Subliniem că reatribuirea unor sedii secundare către alte judecătoria va implica revizuirea Planului de construire a clădirilor noi și/sau de renovare a clădirilor existente, necesare pentru buna funcționare a instanțelor judecătorești, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 71/2017. Totodată, precizăm că, costurile viitoarelor ajustări ale sediilor centrale ale judecătoriilor nu pot fi evaluate la moment. Acest lucru urmează a fi efectuat anterior demarării lucrărilor pentru fiecare judecătoria în parte.

Reorganizarea curților de apel nu necesită alocarea resurselor financiare suplimentare. Or, modificarea denumirilor curților de apel urmează a fi efectuată în limita bugetului aprobat.

Fuzionarea Curții de Apel Cahul cu Curtea de Apel Comrat de asemenea nu implică cheltuieli la capitolul personal. Or, Curtea de Apel Sud care urmează a fi creată, va activa în 2 sedii, ce aparțin curților de apel care fuzionează.

Mai mult ca atât, transformarea Curții de Apel Comrat în sediu secundar Comrat al Curții de Apel Sud va avea drept efect reducerea actualei funcții de Președinte al Curții de Apel Comrat.

Suplimentar celor menționate, precizăm că configurarea Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor se va realiza de către Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești, în limita bugetului acesteia aprobat pentru anul 2024.

Cheltuieli neînsemnate va solicita distrugerea și confecționarea sigiliilor pentru instanțele redenumite.”

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...].”

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul nu conține reglementări privind activitatea agenților publici și/sau a entităților publice.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Concluzia expertizei

Proiectul a fost elaborat de către Ministerul Justiției și are ca obiect consolidarea capacităților instituționale ale instanțelor judecătorești; îmbunătățirea calității actului de justiție și sporirea eficienței instanțelor judecătorești; asigurarea utilizării cât mai raționale a fondurilor publice alocate instanțelor judecătorești; - asigurarea repartizării uniforme a volumului de lucru între judecătorii din instanțele judecătorești și, nemijlocit între instanțele judecătorești de nivelul unu (instanțele de fond) și nivelul doi (instanțele de apel); crearea condițiilor administrative și instituționale necesare pentru specializarea judecătorilor din cadrul judecătoriilor; reconfigurarea circumscriptiilor instanțelor de apel în vederea asigurării distribuirii proporționale a volumului de dosare.

Prin proiect se propune modificarea anexelor nr.2 și 3 din Legea nr.514/1995 privind organizarea judecătorească, Legii nr.76/2016 cu privire la reorganizarea instanțelor judecătorești, reglementând aspectele legate de crearea judecătoriilor suficient de mari, care să asigure formarea completelor de judecată și specializarea judecătorilor, volumul de muncă al instanțelor de judecată.

Prevederile proiectului promovează interesul public în ceea ce privește reorganizarea numărului de judecătorii și a localităților din circumscriptiile acestora, în conformitate cu noua repartizare a sediilor secundare ale instanțelor judecătorești, în vederea îmbunătățirii situației și sporirii eficienței acestora.

22.02.2024

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Xenia VAMEȘ , Inspector principal